

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and the state

---

DOI 10.51369/2707-7276-2024-1(37)-2

УДК 004.056+004.774.6

ЄФІМЕНКО Ірина Василівна

РОЛЬ БЛОГЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджуються вплив соціальних мереж і блогерів на інформаційний простір держави та проблематика взаємодії з представниками блогосфери підрозділів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави в інформаційній сфері.

Докладно розглянуто особливості сфери блогерства, які необхідно врахувати в процесі сталої співпраці держави з блогерами, зокрема й для забезпечення безпеки інформаційного простору.

Розкриваються питання впливу блогерів на суспільство, популярності блогосфери, впливу на українських блогерів неправдивої інформації, яку поширює ворог у соціальних мережах.

На основі аналізу інформаційного простору й активності авторів блогів у соціальних мережах та вивчення досвіду українських блогерів зроблено висновки щодо їхніх підтримки іміджу держави на міжнародній арені, й безпосереднього впливу на волонтерський рух в Україні, та посилення рівня інформаційної безпеки в соціальних мережах України, важливості фільмування та розповсюдження доказів воєнних злочинів агресора на вже звільненій території і водночас недостатнього рівня обізнаності блогерів у деяких питаннях інформаційної безпеки.

Ключові слова: аудиторія, блог, блогер, блогосфера, держава, інформаційна безпека, інформаційно-психологічні спеціальні операції, комунікація, соціальні мережі.

Постановка проблеми. Сьогодні популярність блогосфери не викликає сумнівів – вона охопила всі сфери життя і має найбільший вплив на інформаційний простір, який із часом лише зростатиме. Зазначене пояснюється тим, що сучасна аудиторія схильна отримувати інформацію з інтернет-ресурсів, мобільних додатків. Тому варто визнати, що їхні новинні сервіси й мікроблоги порівняно з досить громіздкими телевізійними випусками новин мають сьогодні значно більшу

популярність, оскільки актуальну інформацію можна прочитати будь-де: дорогою на роботу, у черзі до каси в супермаркеті, у кав'ярні, під час наради тощо. Саме через ці обставини, тобто швидкий доступ до інформації, її стислість за обсягом і оперативність доведення до споживачів, а також зручність застосування, збільшується популярність таких медіаресурсів серед населення [5]. Отже, стає абсолютно очевидним і можна поза всяким сумнівом стверджувати, що блоги – це

© Єфіменко І. В., 2024

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

сьогодні вже потужна мережева технологія, яка впливає на всі сфери соціального буття [2].

Водночас через відсутність сталої комунікації з представниками державних структур, недостатній рівень обізнаності в питаннях державної безпеки, складовою якої є інформаційна безпека, блогери нерідко отримують неправдиву інформацію, яку поширює ворог. А суспільні відносини в досліджуваній сфері фактично залишаються неврегульованими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику, пов'язану з впливом блогосфери на інформаційне середовище, висвітлювали у своїх працях Т. Белова, С. Гнатишин, Л. Гордієнко, Г. Гребньов, М. Рудик, О. Свідерська, В. Черкасова й інші. Безпосередньо порушувалась тема впливу блогерства на інформаційний простір. Сьогодні блогосфера як середовище активної соціальної дії досить швидко набирає суспільної «ваги». З'являються блогери – справжні лідери суспільних думок. Їхні блоги не просто читають, їм довіряють. Іноді навіть більше, ніж стандартним медіа [4]. І хоча автори наголошують на важливості блогосфери, а також необхідності внормування з боку держави зазначеного напрямку діяльності, чимало аспектів ще не розкрито. Особливої уваги потребує питання відсутності інформації щодо особливостей взаємодії деяких підрозділів правоохоронних органів із блогерами з метою забезпечення інформаційної безпеки, зокрема в умовах воєнного стану.

Метою статті є визначення основних засад і напрямів комунікації з блогерами підрозділів, що забезпе-

чують захист життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства й держави в інформаційній сфері. Метою такої комунікації має стати запобігання розповсюдженню інформації, що спрямована на підрив державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, пропаганду сепаратизму, маніпулювання суспільною свідомістю та ведення розвідувально-підривної діяльності в інформаційній сфері, поширення негативних інформаційних та інформаційно-технологічних впливів на свідомість людини, здатних змінювати її психічні стани, психологічні та фізіологічні характеристики, здійснювати керований вплив на свободу вибору.

Виклад основного матеріалу. Вплив блогера на аудиторію зумовлений особливістю подачі контенту та самим контентом, який переважно базується на власній думці автора блогу, розкриває деталі його повсякденного життя, є досить особистісним і доноситься до читачів у легкий для сприйняття та зрозумілий спосіб, тобто виходить така собі невимушена бесіда, де блогери відкриті до діалогу з читачами на будь-які теми, починаючи від вибору кав'ярні й завершуючи народженням дітей. Це все сприяє тому, що між блогером і аудиторією встановлюється унікальний зворотній зв'язок із найвищим рівнем довіри.

Так, блогерство забезпечує платформу для авторів, які можуть говорити безпосередньо зі своєю аудиторією на різні суспільно важливі теми, виставляти освітні програми чи проводити певні розважальні дискурси.

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and the state

---

Таким чином блогери формують думку певної аудиторії і вже через неї впливають на суспільство загалом [5]. Водночас слід пам'ятати, що не кожний, хто публікує статті в інтернеті, є блогером. Блогер – це особистість, природний лідер і кумир для інших інтернет-юзерів, котрий має велику кількість постійних «фоловерів» (англ. *followers* – підписники), які читають статті блогера, реагують на них (шляхом коментарів, лайків, переглядів), стежать за блогером та намагаються бути на нього схожими [1].

На теперішній час саме блогери суттєво впливають на думку суспільства. Адже телебачення залишається джерелом новин лише для 36 % опитаних, тоді як ще у 2015 році цей показник становив 85 %. На цьому тлі зростає роль соціальних мереж, з яких отримують інформацію 74 % українців. Серед цієї кількості найбільше прихильників мережі Telegram – 66 %, YouTube – 61 % та Facebook – 58 % (опитування USAID-Internews, 2022) [3].

Наразі Україна протистоїть повномасштабній збройній агресії РФ, яка не обмежується лише боями на лініях зіткнення та ракетно-бомбовими ударами по населених пунктах і об'єктах критичної інфраструктури України. Вона триває й на інформаційному фронті в прямих ефірах, у традиційних і новітніх медіа та соціальних мережах. Це війна, передусім, за умисел та серця людей, і росія в ній не гребує будь-якими, навіть найбруднішими методами [3]. Тому не виникає сумніву, що налагодження сталого контакту блогерів із представниками підрозділів, що забезпечують захист жит-

тєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави загалом в інформаційному просторі, безумовно, допоможе вплинути на негативні явища в зазначеній сфері, а отже, посилити рівень інформаційної безпеки в соціальних мережах України.

Про блог як важливий допоміжний засіб журналістики, що надає можливість завдяки змістовій стислості та високій оперативності доведення інформації до користувачів формувати в аудиторії суспільну думку певного спрямування, вперше заговорили після трагічних подій у Нью-Йорку 11 вересня 2001 року, коли видання почали публікувати блоги своїх кореспондентів. Не менше затребуваними були ці мережеві ресурси й під час війни в Іраку, коли журналісти та військовослужбовці вели свої щоденники, записуючи в них враження про воєнний конфлікт і свої переживання [2].

Ще у 2021 році блогосфера в Україні за своєю тематикою мала досить чітке розмежування. І про політику писали тільки політичні або соціальні блогери. Але вже 24 лютого 2024 року все змінилось, коли тема протидії російській збройній агресії проти України на три місяці повністю витиснула будь-який інший контент у 99 % українських блогерів, про що свідчать їхні сторінки, які зберігають хроніки цих днів.

Можливо саме тому одним з основних чинників перемоги над російською пропагандою іноземні аналітики вважають досить високий показник мобілізації українського населення у віртуальному просторі: реальні фото з війни, волонтерство, яке об'єднувало зірок екрану, блогерів, звичайних гро-

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

мадян, інтелектуалів, політиків, злагожені дії кіберполіції, кіберхакерів, політичні промови Президента. Усі вони формували позитивний образ України і, безумовно, значною мірою вплинули на те, що сьогодні не лише Європа, але й майже весь цивілізований світ нівелюють російські нарративи і все більше дослухаються до українських.

Водночас із боку російської пропаганди спостерігаються досить активні намагання дискредитувати Україну в очах Заходу, які рф шифрує в нарративах «появи трупів у Бучі після того, як російські війська покинули місто», «живі трупи» Бучі, називаючи вбивства та зображення трупів інсценуванням. Те саме стосувалося й відео з обстріляного пологового будинку в Маріуполі, яке російська пропаганда називала «постановочним відео Зеленського» [6]. Заради правди неможливо обійти увагою той факт, що саме цивільні блогери були першими, хто разом з акредитованими, зокрема й іноземними, журналістами поїхав у звільнені від агресора українські місечка, щоб зафільмувати та всьому світові показати правду. Трансляція онлайн у форматі «тут і зараз», що є повсякденним правилом діяльності блогерства, виявилася потужним інструментом, який неодноразово використовували й представники української влади, щоб запобігти розповсюдженню неправдивої інформації ворога.

Цікаво розглянути досвід українських блогерів у підтримці іміджу держави на міжнародній арені, особливо в перші тижні та місяці війни. Соціальні мережі дають змогу прак-

тично без перешкод звернутися до глав інших держав і поважних посадових осіб, просто відвідавши їхні сторінки. За закликом блогерів уся їхня аудиторія (а це десятки мільйонів користувачів) розповсюджувала адресні звернення до влади країн Європи і США. Ці повідомлення активно підхоплювали іноземні медіа та лідери думок, стрімко розповсюджувались вони за кордоном, що значно підсилювало меседжі, які транслювали офіційні українські джерела. У результаті збільшувався ступінь довіри до інформації. Для прикладу, пост в Instagram блогера з аудиторією в 30 000 підписників давав охоплення в 1 000 000 споживачів, із яких 40 % – іноземці.

Безумовно, загальну кількість українських блогерів, які вже з перших днів війни обрали шлях допомоги державі у протидії ворогу в інформаційному просторі, перерахувати практично майже неможливо, але вона обчислюється сотнями. Якщо проаналізувати діяльність усіх відомих і популярних блогерів із кількістю підписників 500 000 і більше осіб, то можна дійти висновку, що 99 % із них добровільно вступили в боротьбу на захист України в інформаційній сфері та змінили свій контент на проукраїнський.

Вагомий внесок блогери зробили й у поширення тези про «лагідну українізацію», коли російськомовні автори блогів у своїх публікаціях почали поступово переходити на українську мову, надаючи в такий спосіб приклад аудиторії та надихаючи її споживати український контент.

Також за сприяння блогерів було організовано чимало мітингів на

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and the state

---

підтримку України за кордоном із закликами допомогти нашому народові в його протидії російській агресії. Зробити масовими ці мітинги допомогала саме блогерська аудиторія, тобто підписники.

На особливу увагу заслуговує волонтерський рух у блогерському середовищі. Деякі блогери, такі як Олександр і Наталі Куровські, заснували благодійний фонд і з перших днів війни збирають кошти, купують авто для ЗСУ і передають їх на фронт. Таких прикладів чимало. Публікація та підтримка зборів для військових стали добровільним обов'язком майже для кожного блогера, який має високий ступінь довіри аудиторії та велику кількість підписників. Є й інші приклади – деякі талановиті професіонали своєї справи стали блогерами вже під час війни. Відома на весь світ пара фотографів Костянтин і Влада Ліберови під ніком Libkos, чії фотознімки опублікували майже всі західні видання, практично перекваліфікувались у блогерів – військових кореспондентів, аудиторія їхнього акаунту збільшилася до 500 000.

Ключовою характеристикою активності блогерів на початку повномасштабного вторгнення була добровільна й самокерована підтримка ними держави, Президента та Збройних Сил України. І цю активність у мережі не могли не помітити спецслужби ворога, через що українські блогери неодноразово втрачали свої акаунти в соціальних мережах, інколи без можливості відновлення. Найчастіше це відбувалося через масовану організовану атаку так званих ботів на сторінку блогера.

Наразі необхідно розуміти, що акаунт з аудиторією – це, насамперед, бізнес для блогера, у розвиток якого роками вкладалися зусилля та фінанси, можливість заробляти й утримувати родину. А під час війни це ще й можливість допомогти своїй державі та своєму народові.

Під час повномасштабного неспровокованого збройного вторгнення росії в Україну, аби виправдати скоєні воєнні злочини, геноцид українців, обґрунтувати агресію, дискредитувати ЗС України, зменшити підтримку України з боку партнерів, а найголовніше – посіяти хаос і розбрат у нашій державі, ворог застосовує весь наявний у нього, досить розгалужений арсенал інформаційної війни. Тож ефективна протидія агресорові на інформаційному фронті така ж важлива, як і на лінії зіткнення [2].

У сучасній стратегії інформаційної безпеки акцентується увага на соціальних мережах як суб'єктах впливу в інформаційному просторі та зазначається, що в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій недостатній рівень медіаграмотності «...супроводжується зменшенням критичності сприйняття інформації, створює підґрунтя для можливих маніпуляцій громадською думкою, що сприяє зростанню впливу дезінформації та деструктивної пропаганди» [4]. Унаслідок діяльності медіамереж виникає низка загроз для сучасного українського суспільства. Зокрема в мережі з'являється все більше фейків або вкидів – неправдивих повідомлень, які підкріплюються підробленими фото, свідченнями псевдоочевидців і відео. Простими словами: у соціальних мережах

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

багато брехні. Часто фейкові повідомлення стають популярнішими, ніж достовірні. Поширення неперевіреної інформації може призвести до негативних наслідків. Краще таку інформацію не використовувати взагалі, щоб не стати заручником маніпуляції. Тому завдання блогера – правильно «фільтрувати» інформацію [4].

Також слід зазначити, що часом, поспішаючи, автор припускається помилок, може неправильно щось зрозуміти, ненавмисно перекрутити факти, не вловити причиново-наслідкові зв'язки тощо. А ще для повного розкриття інформації потрібні: час, певні зусилля, свідки, коментарі експертів та ін. [5].

Надзвичайно важливим є розуміння того, що ворожі інформаційно-психологічні спеціальні операції та пропаганда досягають своєї мети в тих сферах, де існують інформаційний вакуум, брак інформації чи відповідні структури не реагують оперативно на ситуацію. Тож зазначені фактори й особливості надання інформації в умовах воєнного стану мають урахувувати, насамперед, пресслужби «силових» структур, державних і місцевих органів влади [3]. А налагодження комунікації між блогерами й підрозділами, що забезпечують захист життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави в інформаційній сфері, необхідне для забезпечення безпеки інформаційного простору.

Слід зауважити, що така комунікація передбачає усвідомлення та врахування низки особливостей блогерства, зокрема:

– блогер – це вся його аудиторія в потенціалі, а, ураховуючи кількість

репостів, ця аудиторія значно більша, ніж цифри статистики;

– особа, яка встановлює контакт із блогером, має розумітись у цій сфері: як вона працює, що саме забезпечує контакт блогера з аудиторією;

– освітній процес серед блогерів щодо інформаційної гігієни та засад державної безпеки. Блогер повинен чітко повідомляти своїй аудиторії, з яких джерел отримано інформацію щодо певного факту або думки. Якщо блогер бере новину з інших медіа, то варто перевірити її за першоджерелом і переконатися в достовірності цього джерела й у тому, що інформація відповідає оригіналу. Інформація, яку подає блогер, повинна мати авторитетне джерело походження. Чим більш сенсаційна новина, тим важливіше покликання на авторитетне джерело інформації [4];

– пост має декілька секунд, щоб привернути увагу читача. Однак не треба забувати про те, що цю увагу треба ще й підтримувати. Для цього зміст блогерського тексту повинен сприйматися природно, невимушено та з довірою до кожного слова [4];

– контент має бути якісний і креативний, щоб зацікавлювати й утримувати свою аудиторію;

– ефективна протидія ворожій пропаганді та перемога в інформаційній війні можливі лише за умови консолідації зусиль державних органів влади, громадських організацій, медіазасобів, журналістів, блогерів і всіх небайдужих громадян [3];

– співпраця з блогерами ґрунтується на засадах свободи волі та слова, слід особливе значення приділяти мотивації блогера до комунікації;

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and the state

---

– вкрай важливим є швидке реагування та надання основних тез відповідними підрозділами блогерам для розповсюдження інформації під час кризових ситуацій.

Ключова особливість співпраці держави з блогерами – усвідомлення того, що метою комунікації є не лише розповсюдження інформації, як це бачать органи держави. Насамперед це реалізація в такий спосіб освітнього процесу населення в питаннях державної безпеки й українізації, робочий інструмент впливу на інформаційне поле соціальних мереж, забезпечення безпеки в ньому, запобігання розповсюдженню ворожих наративів, підвищення рейтингу держави як серед внутрішнього користувача, так і на міжнародному рівні, формування стійкості народу України до інформаційно-психологічного впливу тощо.

Висновки. Практично значущою сьогодні виявляється консолідація зусиль блогерської спільноти, що наразі спрямовані на боротьбу з наративами ворога, допомогу ЗС України, а також державним структурам, що забезпечують інформаційну безпеку. Налагодження контакту, вчасне інформування, надання якісного контенту для забезпечення дотримання засад свободи і поваги в комунікації дають змогу значно підвищити рівень безпеки інформаційного простору.

У зв'язку з цим стає очевидним, що в сучасних умовах є нагальна потреба з боку держави ініціювати освітній процес для підрозділів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави в інформаційній сфері, формування й розвиток інформаційного суспільства в Україні та глобального інформаційного простору за участі представників блогосфери на основі взаємодії.

За результатами проведеного дослідження визначено основні засади та напрями комунікації з блогерами підрозділів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства й держави в інформаційній сфері. Ціла низка фактів підтверджує значення цієї комунікації для запобігання розповсюдженню інформації, яка сприяє підризу державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності та пропаганді сепаратизму, маніпулюванню суспільною свідомістю та веденню розвідувально-підривної діяльності в інформаційній сфері, поширенню негативних інформаційних та інформаційно-технологічних впливів на свідомість людини, здатних змінювати її психічні стани, психологічні та фізіологічні характеристики, посиленню керованого впливу на свободу вибору.

Список використаних джерел

1. Белова Т. Г., Черкасова В. В. Співробітництво з лідерами думок в інтернеті як сучасний ефективний спосіб просування бренду. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 25. С. 62–65. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/25_2018/15.pdf (дата звернення: 25.01.2024).
2. Городенко Л. М. Концепція блогу як технології нових медіа. *Current issues of mass communication*. 2014. Issue 15. С. 50–

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

---

61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmk_2014_15_6 (дата звернення: 28.01.2024).

3. Гребньов Г. Інформаційний аспект гібридної війни росії проти України. *Український інформаційний простір*. 2023. № 1(11). С. 107–118. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(11\),2023.279598](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11),2023.279598) (дата звернення: 25.01.2024).

4. Медіа Драйвер. Твій навігатор у світі медіа : мультимедійний онлайн-посібник. URL: <http://mediadriverv.online/> (дата звернення: 25.01.2024).

5. Рудик М. Журналістські стандарти і блогерство: професійні засади роботи з інформацією у блогосфері. *Вісник Львівського університету*. Серія Журналістика. 2022. Вип. 51. С. 89–95.

6. Свідерська О. І. Цифрова пропаганда та ризики інформаційної безпеки у контексті російсько-української війни. *Політикус*. 2022. № 2. С. 60–65.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2024

UDC 004.056+004.774.6

Yefimenko I. V.

THE ROLE OF BLOGGERS IN ENSURING INFORMATION SECURITY

The article examines the impact of social networks and bloggers on the information space of the State and issues of interaction between representatives of the blogosphere and the units ensuring protection of vital interests of an individual and a citizen, society and the State in the field of information.

The author examines in detail the peculiarities of a blogging sphere that should be taken into account in the process of sustainable cooperation between the State and bloggers, in particular, with the aim of ensuring the security of the information space.

The author considers the issues of bloggers' influence on the society, the popularity of blogosphere, and the impact of false information disseminated by the enemy on social media on bloggers representing of Ukraine.

On the basis of the analysis of the information space and the activities of blog writers in social networks as well as the study of the Ukrainian bloggers' experience, the author draws conclusions about their supporting the image of the State in the international arena, their direct impact on the volunteer movement in Ukraine, as well as strengthening information security in Ukrainian social networks, and focuses on the importance of filming and disseminating evidence of the aggressor's war crimes on the territory that has been liberated, and, at the same time, the lack of awareness of bloggers in some information security issues.

Key words: *audience, blog, blogger, blogging sphere, state, information security, information and psychological special operations, communication, social networks.*